

KOSTELÍK

zpravodaj farností Studénka a Butovice
září 2019

Kalendárium

5. září (čtvrtek)	sv. Tereza z Kalkaty (Matka Tereza)
8. září (neděle)	Narození Panny Marie
12. září (čtvrtek)	Jméno Panny Marie
14. září (sobota)	svátek Povýšení sv. Kříže
15. září (neděle)	Panna Maria Bolestná
16. září (pondělí)	sv. Ludmila
21. září (sobota)	svátek sv. Matouše, apoštola a evangelisty
28. září (sobota) státní svátek	slavnost sv. Václava, hlavního patrona českého národa
29. září (neděle)	sv. Michael, Gabriel a Rafael, archandělé
30. září (neděle)	sv. Jeroným

Téma čísla:

svátosti a svátostiny

<p style="text-align: center;">svátost lat. sacramentum</p>	<p style="text-align: center;">svátostina lat. sacramentalium</p>
<p>① křest</p>	<p>svěcení osob nebo věcí</p>
<p>② eucharistie</p>	<p>(svěcení chrámu, exorcismus a věcné nebo pomoci se dožadující</p>
<p>③ biřmování</p>	<p>posvěcení; věcným posvěcením se nějaká věc zasvěcuje</p>
<p>④ svátost smíření</p>	<p>bohoslužebným účelům s použitím posvátných olejů</p>
<p>⑤ svátost kněžství</p>	<p>(chrám, oltář), nebo bez nich (oratoř, kaple, hřbitov)</p>
<p>⑥ svátost manželství</p>	<p>prosebné posvěcení o přízeň a ochranu Boží pro osoby, místa,</p>
<p>⑦ svátost nemocných</p>	<p>předměty (aniž by se tyto osoby nebo věci stávaly svatými!)</p>

Svátosti - znamení naděje

P. Ladislav Simajchl

Potkají se dva lidé. Natáhnou před sebe ruku, uchopí se za ruce, zamávají s nimi nahoru a dolů a pak je zase pustí. Potkají se dva automobily. Ten jeden předjížděl, kde neměl, a honem honem se tlačí na svou stranu, aby se nesrazil s tím, který jede proti němu. A řidič, který ho míjí, ukazuje prstem na čelo. Kdyby tohle pozoroval nějaký člověk z mimozemské civilizace, divil by se a nechápal by. Ale vy byste mu to snadno vysvětlili: to my, lidé, máme taková znamení, aby druzí viděli, co na nás není na první pohled vidět. Podáním ruky dáváme najevo přátelství. Ťukáním na čelo ukazujeme, že toho druhého šoféra považujeme za nerozumného hazardéra.

Vynálezcem nejkrásnějších viditelných znamení pro

neviditelné věci je Pán Ježíš. On vyřešil zdánlivě neřešitelný problém: Jak to udělat, aby tu byl s lidmi, až tu jako člověk viditelně už nebude. Bude tu po něm jeho evangelium, to, co lidi učil. To zůstane, ale ti, kteří budou žít později, neměli by přijít ani o to, co dělal, jak lidem pomáhal. Jak to udělat, aby lidé viděli znamení jeho neviditelné milosti, jeho síly, přítomnost jeho Ducha? Jak to udělat, aby lidé neztratili naději, necítili se osaměle a opuštěni? Vy víte, jak to Pán Ježíš udělal. Jaká viditelná znamení své přítomnosti, své lásky ustanovil. Říkáme jim svátosti a je jich sedm. Jmenujte je v duchu se mnou: křest, biřmování, svátost oltářní, svátost pokání, svátost nemocných, svátost kněžství a manželství.

K udělování těchto svátostí zplnomocnil své biskupy a kněze. Křtít může v případě nouze každý, kdo to umí. A svátost manželství si udělují snoubenci sami, kněz je při tom jen svědkem. Ale tím, co jsem vám právě řekl, se nedejte mýlit, ono to není tak docela přesné. Svátosti udílí sám Pán Ježíš. V tom je právě krása a velikost svátostí. Pán Ježíš v nich dál žije s námi a dál mezi námi působí. Kněz, biskup, křtitel, to jsou jen nástroje, zástupci Pána Ježíše. Ti mu jen propůjčují hlas, aby zazněla hlasitě slova, kterými on svátost udílí. Ti mu propůjčují ruku, aby vykonala viditelné znamení svátosti.

Když jste byli křtěni, to Pán Ježíš vás přijímal do společenství církve. Když jdete ke zpovědi, to Pán Ježíš vám odpouští hříchy. Když jdete ke svatému přijímání, to Pán Ježíš předsedá svaté večeři a hostí vás chlebem svého těla a vínem své krve. Svátosti Kristovy, to tedy nejsou jen nějaké slavnostní obřady, jen znamení toho, co si myslíme - jako je třeba podání ruky. Ve svátostech působí Ježíšův Duch. Ježíšův Duch působí v nás a skrze nás. Protože svátosti jsou také znameními církve, znamení lidská a pro lidi, vyzdobila je církev k veřejnému a slavnostnímu udílení krásnými slovy, obřady, liturgickými úkony, znameními, symboly. Ale je třeba, abychom v sobě rozvíjeli schopnost k vnímání mluvy symbolů. Pojdme si naznačit, jak máme na posvátná znamení nahlížet.

Hned u dveří kostela se setkáš s vodou. Takové nic je ta loužička vody v nádobce u vchodu. Ale kolik tajemství je v každé kapičce. Zahleděl ses někdy na hladinu čisté lesní studánky, o kterou se "nebe dlaní opírá", jak napsal básník? Voda, pohotová omýt zašpiněného, občerstvit žíznivého, je podobenstvím života, který je také jasný a také záhadný. Na křtu v nás voda probudila nový život. Zde v kostele nás rosou občerstvuje a očišťuje. Je posvěcená - i nás posvěcuje. Setkává se tu vykoupená příroda a vykoupená duše. Pramenem této vody, studánkou, je Ježíšův probodený bok.

Pak ti padne do oka živý plamének svíce. Jak výmluvný je to symbol. Pevně si stojí na svícnu - aby její světlo posvítilo i těm, co jsou vzdáleni. Svě tělo roztápí teplem plamene, teplem lásky. Vzdáleným svítí, blízké hřeje. "Já jsem světlo světa" - říká Pán (Jan 8.12): "Vy jste světlo světa" - říká Pán i nám, i tobě (Mt 5,14). Svíce tě učí modlit: "Pane, v té svíci jsem já. Zapal mě dnes při bohoslužbě, abych šel ven a svítil a hřál."

Pak děláš rukou znamení kříže a oči zvedáš k velkému kříži, který vévodí nad obětíštěm, presbytářem. *"Kříž, znamení všehomíra, znamení vykoupení. Obepíná tě, žehná ti, posvěcuje tě. Děláš jej v pokušení, aby tě posílil, děláš jej v nebezpečí, aby tě ochránil. Je to znamení ze všech nejsvětější. Dělej jej řádně, zvolna, velký, s rozmyslem."* (Romano Guardini)

Ústředním symbolem mešní liturgie je chléb a víno. Neseme jej k oltáři jako znamení chleba vezdejšího, který si chceme vyprosit k zajištění denního života. Je obrazem společenství - z mnoha zrn jeden chléb, z mnoha hroznů jeden nápoj. Zrna byla násilně drcena, hrozny lisovány, to je obraz oběti Kristovy i obětí našich osobních. Sjednucuje nás: jezte z něho všichni, pijte z něho všichni. Prolita za nás a za všechny.

Chléb je pokrm jadrný, který se nikdy nepřejí. V podobě chleba se naše bytí živí živým Bohem a působí, že jsme v něm a on v nás. Víno je nápoj. Není to jen nápoj, který hasí žízeň - tím je voda. Víno znamená víc: "Obveseluje srdce člověka" - praví žalmista. Smyslem vína není toliko hasit žízeň, nýbrž i napájet radostí. "Krví Kristova, opoj mne" - modlí se svatý Ignác z Loyoly. Chléb je věrnost a každodenní sytost. Víno je smělost, radost nad všechnu pozemskou míru. Opíjí nás životem Božím. Tak uměl naslouchat řeči liturgických symbolů jeden z iniciátorů liturgické obnovy, Romano Guardini. I my se snadno naučíme rozumět řeči symbolů a znamení v liturgii. I my je uslyšíme, když se díváme očima vidoucíma, když nasloucháme ušima k slyšení.

Občas se objeví "obrazoborecké" sklony. Protestanté odstranili z kostelů i svíce. Po koncilu jsme kadidlo prohlašovali za zbytečnost a přežitek. Ale protestanté se k svícím rádi zase vrátili a v našich kostelích o velkých svátcích kadidlo zase voní. Zastesklo se nám zase po kouři kadidla, krásném symbolu posvátné atmosféry kostela, symbolu onoho "vzhůru srdce". A nic není pro zdar bohoslužby důležitější, než dosáhnout tohoto sursum corda, vzhůru ze všedních starostí.

Pamatujme proto dobře: Kdo se naučí vnímat mluvu liturgických symbolů, ten prožívá bohoslužbu jako velký zážitek. *"Cesta k liturgickému životu nevede pouhým poučováním, ale především konáním,"* říká Romano Guardini. Nejvíc povíme o

krásné liturgii tím, že ji krásně konáme. Ale přesto je nezbytné o ní hovořit, napomáhat k živému vidění. Řekli jsme si, že liturgie staví most mezi Bohem a člověkem. Můžeme dodat, že symboly a rituální úkony jsou pilíře toho mostu. Symbol vyvolává emoce, mluví. Vyslovuje to, co není postižitelné rozumem, co není vyjádřitelné slovní definicí. Síla symbolu je v jeho evidentnosti. Symbol, který by byl nesrozumitelný, ztrácí svou sílu i své oprávnění. Symbol tedy není totéž, co znamená. Symbol mluví sám za sebe. Znamení, značky, ty třeba vysvětlovat - např. dopravní, sportovní, erby, písmena. Znamení budí otázky: co to znamená, co se tím říká. Symbol vyvolává pocity, působí přímo, mimo rozum. Symboly v bohoslužbě jsou chleba, víno, modlitební gesto, světlo svíce, vůně kadidla, beránek, orel, obětní stůl. Kristus sám je veliké "znamení" - ve svátostech. Celá liturgie je také znamení - znamení Boží lásky.

Ritus je vzor stálého a známého chování. Je to jednání symbolizované. Podává tak jednotlivci jistotu ke spolujednání, umožňuje společnou akci. Zbavuje jednotlivce rozpaků, jak se měl sám projevit. Důvěrně známý a neměnný postup mše dává jednotlivci klid k pohřížení do obsahu. Umožňuje soustředění na smysl, když není nutno myslet na postup jednání.

Ale je tu nebezpečí, že ritus ztratí funkci pomocného lešení a stane se sám účelem. Postaví se na místo Toho, ke kterému má vést. To pak vše ovládne stálá a jediná starost: jak to správně a přesně dělat. Nástroj se stane cílem. Smyslem eucharistické bohoslužby je však radostné shromáždění rodiny a setkání s Pánem.

Liturgie je mluva symbolů. Je to vlastní řeč církve. Kéž se stále chutě učíme mluvit touto řečí, radostně a srozumitelně. Jak máme učit sebe, jak jiné kolem sebe této řeči symbolů, řeči znamení, řeči svátostí církve, řeči víry? Přijetí každé svátosti musí mít vždy předehtu, musí mu předcházet proces, v němž se ta víra rodí, v němž je člověk uchvácen Ježíšem,

s nímž se má ve svátosti setkat. Řekněme si to bez básnivosti a jednoduše: Každé svátosti musí předcházet katecheze. Tato katecheze je nezbytnou součástí udílení všech svátostí.

Katecheze před eucharistickou svátostí je bohoslužba slova, první část mše. Na přijetí svátosti kněžství se kandidáti připravují katechezí - výchovou, která trvá šest let. Srovnajme s tím, jak chatrná bývá katecheze před přijetím svátosti manželství, jak krátký bývá katechumenát rodičů před křtem jejich dítěte. Mezi těmito rodiči budou ještě po několik roků pokřtění, kteří nebyli nijak vychováváni ve víře. Mezi žadateli o křest dětí jsou i rodiče, z nichž jeden je nepokřtěný - ale přicházejí s dobrou vůlí, aby jejich dítě dostalo do života lepší průpravu jako oni, aby odmala vyrůstalo jako křesťan. Jak je důležité, aby tato jejich dobrá vůle byla podchycena, aby se jim dostalo pomoci.

Mezi žadateli o církevní sňatek bývají také partneři nepokřtění nebo nábožensky nevychováni. Do kostela je vede podvědomá snaha dát svému sňatku hlubší smysl, chtějí, aby byl co nejpevnější. Je to vzácná příležitost, tato katecheze, vždyť v takovýchto životních situacích jsou lidé dobrému slovu přístupnější, otevřenější.

Samozřejmě není možno zavalit je při tomto prvním kroku dobré vůle nároky a požadavky neúnosnými. Vždyť navází-li s katechetou přátelské vztahy, bude to počátek jejich kontaktu s knězem, s kostelem, počátek nového vztahu k církvi, ke svátostem. Je tu potřeba moudrého a trpělivého porozumění katechety, aby zájemce o svátost neodradil pro ně neúnosnými - byť i oprávněnými - nároky, ale naopak získal k trvalému kontaktu a zájmu.

Starší kněz vypravuje: Nedávno jsem se ptal mladých manželů při křtu dítěte, proč nejsou oddáni v kostele. "My jsme chtěli, ale nemůžeme, řekli mu. Nechodili jsme oba do náboženství a nebyli jsme u prvního svatého přijímání. Když jsme před svatbou přišli

na faru, pan farář nás vyhodil, že jsme nedbalci, a že to stejně nemyslíme doopravdy. Ale my jsme to mysleli doopravdy, fakt." Věděl jsem jen: teď tu stojí zase s dítětem, které chtějí pokřtít. Není za tím žádná zbožná babička - je to v nich a z nich. Mám je zase odmítnout, že nemají předpoklady k udělení svátosti a víc se o ně nestarat?

A přece: vždyť mají disposici, tu základní: c h t ě j í posvětit sváteční událost svého života, myslí to vážně. Zde je třeba začít s hlubším katechumenátem, průpravou. A když je nepodchytíme ani při této příležitosti - když je zase odmítneme - kdy jindy je chceme získat, zachránit? V dospělém věku je člověk schopen setkat se se svátostmi církve nejčastěji ve formě společenské události. Nějaké poroučení, příkazování, hrození, to zde moc nepomůže.

Občas slyšíme otázku, jestli by nebylo lépe přestat křtít malé děti - křtít až dospělé. Ale v tom ten problém není. Není rozhodující, jestli křestní katechumenát se koná po křtu - jako dnes po křtu nemluvnat, nebo jestli se koná před křtem - jako u dospělých. Rozhodující je kvalita toho katechumenátu, jestli vůbec je a jak je živý a dobrý.

Katecheze před biřmováním, to je úkol tak dobře na rok - naučit mládež sebevláďe, sebevýchově, vést je k dospělému pohledu na svět, na svůj život.

Katechezí ke svátosti pokání a nemocných má být společná kající pobožnost, společná příprava na přijetí svátosti nemocných. A také knězova promluva, osobní dispozice.

Na konec si poslechněme, co říká moudrý otec jezuita Karl Rahner: *"Ta nejvlastnější liturgie, kterou Bůh očekává od lidí, to nejsou zvláštní kultovní úkony. Je to konkrétní každodenní život v jeho mnohotvárnosti od narození k smrti. Právě do této liturgie patří*

život Pána Ježíše. Ale pro nás je liturgie světa málo zřetelná. Je zamlžená, je pro otupělé oko člověka jako pod závojem. Proto musí být v uzlových situacích života zhuštěná, zvýrazněna úkony, které nazýváme svátosti."

Ježíš tu každému nabízí příležitost k setkání zcela osobnímu, k setkání s jeho láskou, s jeho lidskou osobou. Zopakujme si nakonec ještě honem ústřední myšlenku dnešní přednášky: Živá liturgie, živě konané svátosti, to nejsou jen přesně dodržované předpisy a rubriky, to je plnost a vrchol křesťanského života farního společenství. Vždyť svátosti jsou viditelným znamením neviditelného uzdravení a oživení. Slavit svátosti, znamená setkávat se velmi lidským způsobem s Pánem Ježíšem.

Svátostiny

"V neděli bude tam a tam svěcení nového kostela!" "Hasiči zvou na slavnost svěcení nové stříkačky." "Pane faráři, konečně jsme dostavěli náš dům, přijďte nám ho posvětit!" Ja, kromě sedmi velkých svátostí má církev ještě velké bohatství svátostin, žehnání, svěcení, posvátných znamení, symbolů. A je zajímavé, že smysl pro symboliku, pro posvátno, přetrvává i tam, kde lidé víru v Boha ztratili nebo ji ještě neobjevili. I tam stavějí o vánocích stromek se svíčkami, dávají si dárky. I při svatbách jen na úřadě má nevěsta závoj, svatební kytici, nasazují si snubní prsten, rozžihají u stolu svatební svíci.

Jsou mezi lidmi také zdegenerované, pověřivé symbolické věci, jako maskoty, talismany, klepání na dřevo, černá kočka přes cestu. Ale nejsou i svátostiny církve pověřivým pozůstatkem starých pohanských časů? K čemu kropení svěcenou vodou, když víme, že celý svět je posvěcen vtělením Božího Syna, že od té doby, co Bůh Stvořitel si vyvolil z celého vesmíru právě naši planetu, není na ní nic bohapusté? Že vše je Boží, posvátné, kde není při práci hřích. Nač a proč tedy žehnat a světit? Žehnáme křestní vodu proto,

aby platil křest? Ne. Stejně platný je i křest normální vodou. Proč světíme kostel, žehnáme mešní kalich, roucha, obětní stůl? - Aby platila mše svatá, proměňování? Ne. Mše svatá se platně slouží kdekoliv, kněz platně konsekruje mešní víno i třeba ve sklínce na čištění zubů, když je to nezbytné. Žehnání není nutné k platnosti svátostí, ale slouží nám, abychom si líp uvědomili vznešenost těch svátostí, abychom určité předměty či místa zasvětili Boží službě.

Církev neodmítá svátostiny jako pozůstatky magie a předkřesťanského náboženství, ale doporučuje jejich užívání ve správném, křesťanském smyslu k posvěcení člověka a jeho vztahu k životnímu prostředí. Církev přijímá svět jako dar Boží stvořitelské síly, vykoupený Božím Synem, jako jeviště, kde se má odehrávat souhra člověka a Ducha svatého na cestě z egyptského zajetí do zaslíbené země svobody. Na této naší životní cestě máme pokračovat v díle Stvořitelově, přispívat k uskutečnění Božího plánu. Všechno, co Bůh stvořil, je dobré. A každé správné užívání hmotných věcí je možné zaměřit k posvěcování člověka a k oslavě Boha. Křesťané si toho byli vždy vědomi a proto dříve než začali něčeho užívat, děkovali za tyto věci jejich Stvořiteli.

Vzorem pro toto děkování byly starozákonní modlitby "berakah", kterých užíval k díkůvzdání i Ježíš Kristus. Jejich obsahem je oslava Boha, chvála Boží dobroty, vzdávání díky a vyprošování Boží pomoci a ochrany. Tyto modlitby koná církev ve spojení s Kristem (srov. Ef 1,3) a svolává jimi Boží požehnání. Požehnání nikoli pro neživé předměty, ale pro věřící, kteří budou těchto předmětů užívat.

Žehnací modlitby bývají provázeny vnějšími úkony. Je to vzkládání rukou nebo znamení kříže nad žehnanými předměty, jejich pokropení svěcenou vodou nebo okuřování kadidlem. Věci, nad nimiž byla pronesena žehnací modlitba, bývají označovány jako

požehnané, posvěcené. Nestávají se něčím jiným, zůstávají i nadále tím, čím jsou. Zdrojem duchovního užitku není samotné používání žehnaných předmětů, ale modlitba církve a opravdová víra těch, kdo jich užívají. Žehnací modlitby se mohou pronášet nejen nad věcmi, ale také nad osobami.

Nedávno vyšla dlouho očekávaná liturgická kniha: Benedikcionál. V předmluvě knihy říká biskup Josef Hrdlička, předseda biskupské liturgické komise: *"Chceme, aby duchovní síla svátostin pronikala do církve ve všech oblastech jejího života: v rodině a v životě osobním, v kostele, v prostředí lidských obydlí, na pracovištích, v přírodě, v událostech lidského života a ve vztahu k věcem. Všechna tato žehnání mají chválit Boha, Dárce všech dobrých darů a posvěcovat věřící. Toto pojetí nepoužívá dřívějšího výrazu "svěcení", ale "žehnání". Prvotním významem je chvála a oslava Boha, který uděluje své požehnání věřícím různými způsoby, ať už jde o dary duchovní, hmotné, přímo Bohem stvořené. Konstituce o liturgii umožňuje i laikům konat některá žehnání způsobem, který odpovídá liturgickým pokynům."*

Poslechněme si teď několik myšlenek z úvodu do Benedikcionálu. Nejprve o žehnání v dějinách spásy: *"Bůh je pramenem a počátkem všeho požehnání. Když přišla plnost času, Otec poslal svého Syna, který přijal tělo. V něm požehnal lidstvo veškerým duchovním požehnáním. Kristus, největší Otcovo požehnání, se zjevuje v Evangelii jako ten, který žehná bratřím a sestrám, zvláště nejmenším. Bůh, od něhož sestupuje všechno požehnání, dovolil však lidem už v onom čase, aby vzýváním jeho jména udělovali požehnání, a v jeho jménu zahrnovali Božím požehnáním jiné lidi a stvořené věci. Bůh uděluje požehnání tím, že sděluje svou dobrotu anebo ji předem ohlašuje. Lidé "žehnají" tím, že hlásají jeho slávu, vzdávají mu díky, zbožně ho uctívají a projevují mu poslušnost. Když žehnají druhým, vyprošují Boží pomoc buď pro jedince nebo pro shromážděný lid."*

Církev, povzbuzena napomenutím Spasitele, má účast na kalichu požehnání, vzdává díky Bohu za jeho nevýslovný dar, který poprvé získala ve velikonočním tajemství, dar eucharistie. Neboť církev čerpá milost a sílu z eucharistického tajemství, z něhož ona sama se stává požehnáním a jakoby univerzální svátostí spásy. Vykonává dílo posvěcení mezi lidmi a pro lidi a s Kristem, který je její hlavou, v Duchu svatém oslavuje Otce. Církev ustanovila různé druhy žehnání, kterými volá lidi ke chvále Boha a k prosbě o jeho ochranu.

Proto - podle staré tradice - formule požehnání směřují k tomu, aby na prvním místě byl oslavován Bůh za jeho dary, aby byla vyprošována jeho dobrodiní. "Aby se však naplno dosáhlo těchto účinků, je nutné, aby věřící přistupovali k posvátné liturgii se správnou přípravou ducha. Proto ti, kteří od církve žehnání žádají, nechť tuto dispozici potvrdí vírou, které je možné všechno, ať jsou povzbuzeni nadějí, která neklame a zvláště oživeni láskou, která vyžaduje plnění Božích příkázání. Kdo vyprošuje Boží požehnání, ať si je vědom toho, že reprezentuje církev. Z modlitby a prosby plyne požehnání "sice skrze člověka, ale ne z člověka".

Akolyté a lektori, kteří jsou pověřeni v církvi zvláštní službou, mohou udělovat určitá žehnání jiným laikům podle úsudku místního ordináře. Také jiní laici, muži i ženy, vzhledem ke společnému kněžství, které získali křtem a biřmováním, ať už z důvodu vlastního postavení (rodiče), nebo když vykonávají mimořádnou službu, nebo mají v církvi jiné zvláštní pověření, když je známa jejich pastorační způsobilost a rozvaha při vykonávání vlastního apoštolátu, mohou - podle úsudku vlastního ordináře - udělovat žehnání podle formulářů, určených pro ně v této knize."

Druhá část úvodu do Benedikcionálu podává návod, jak se žehnání mají konat. "Slavení žehnání má dvě hlavní části: zvěstování slova a chvála Boží dobroty s prosbou o jeho pomoc. Slavení obvykle obsahuje krátký úvodní a závěrečný ritus. První část směřuje k tomu, aby se žehnání stalo skutečně posvátným znamením,

které dostává smysl a účinnost z hlásání Božího slova. Středem této části je zvěstování Božího slova, ke kterému se vztahuje jak předchozí vybidnutí, tak krátké vysvětlení, povzbuzení nebo homilie, které lze podle vhodnosti připojit. Aby se povzbudila víra těch, kteří jsou přítomni, lze podle vhodnosti vložit žalm, zpěv.

Druhá část směřuje k tomu, aby obřady a prosbami byl chválen Bůh a byla vyprošována pomoc skrze Krista v Duchu svatém. Centrem této části je formule žehnání, čili prosba církve, která je obyčejně doprovázena zvláštním znamením. K větší podpoře modlitby přítomných se mohou přidat přímluvné modlitby, které podle zvyklosti modlitbu žehnání buď předcházejí nebo po ní následují. Viditelná znamení, kterými jsou modlitby často provázeny, směřují především k tomu, aby připomněla Pánovu spasitelnou činnost a ukázala spřízněnost s hlavními svátostmi církve a tak živila víru přítomných a povzbuzovala k pozorné účasti na obřadech. Znamení, která se nejčastěji užívají, jsou tato: rozpětí nebo sepnutí rukou, znamení kříže, kropení svěcenou vodou, okuřování. "

My se v běžném denním životě nejčastěji setkáváme s žehnáním křížem, často i ve spojení se svěcenou vodou. Žehnáme se tak pokaždé při vstupu do kostela. Připomíná nám to, že jsme všichni hříšníci, křtem spojení s Kristovým vykoupením. Celá tato kniha, obsahující různá žehnání osob, žehnání kostela, budov, předmětů, obydlí, pracoviště, přírody, žehnání v určité dny církevního roku, obsahuje celkem přes šedesát různých žehnacích modliteb a obřadů.

Tato liturgie svátostin nám nabízí možnost posvětit snad všechny životní události milostí, která pramení z velikonočního tajemství utrpení a vzkříšení našeho Pána. Odtud čerpají svou účinnost všechny svátosti a svátostiny. Vždyť v každém liturgickém dění církve je přítomen a působí Pán Ježíš.

Závěrem si shrňme toto: Svátostiny jsou posvátná znamení, která naznačují a zprostředkují duchovní účinky. Posvěcují se jimi různé situace lidského života, oslavuje se jimi Bůh. Ukazuje se tu, jak církev bere svět doopravdy. Věci tohoto světa jsou nám znamením Boží přítomnosti uprostřed tvorstva. I zde platí, že v liturgii se Bůh sděluje člověku a člověk se oddává Bohu. Svátostiny jsou znamením toho, že Bůh má v moci všechny věci, že všechno tvorstvo je nám prostředkem na naší cestě k němu.

Svátosti a svátostiny - to je naše skrytá cesta do Emauz. Jdeme už společně s Pánem, ale ještě ho nevidíme. Je skryt ve znameních, ale jde s námi. Radujme se z toho.

Simajchl, Ladislav: Liturgie pro duchovní formaci laických apoštolů
<http://www.fatym.com/taf/knihy/liturgie.htm#3>

Albrecht Dürer: Svatý Jeroným
(1514, New York, Metropolitní muzeum)

Svátost, sacramentum

Od 12. století společné jméno výlučně pro určité bohoslužebné úkony, jež jsou fundamentální pro život církevní obce; byly uspořádány podle svatého čísla sedm: křest, biřmování, eucharistie, svátost smíření (pokání), pomazání nemocných, svěcení kněžstva, manželství.

K dějinnému vývoji pojmu a obsahu V křesťanské latině slovo sacramentum zdomácnělo nejprve na severu Afriky jako překlad biblického pojmu mysterium a obsahuje proto celou plnost významu; označuje Boží jednání v Kristově příběhu, především v jeho smrti a vzkříšení (mysterium paschale, pascha), ale také ve vzorových (typologických) událostech staré smlouvy, a ještě více v jeho trvalé přítomnosti v církvi a projevech jejího života, především v bohoslužebném shromáždění, a konečně v jeho ještě nenaplněné eschatologické podobě.

Církevní otcové označovali jako sacramenta obzvláště křest a eucharistii, přičemž je jistě možné, že hrál svou roli i profánní význam slova („přísaha na prapor“). Především Augustin ukazuje, že takto pojaté svátosti mají charakter znamení; slovem sacramentum míní znamení, odkazující na božský život v Kristu a obsahující jej; zdůrazňuje i nutnost slova při slavení posvátných znamení, ba chápe svátosti přímo jako „viditelné slovo“.

Od doby karolinské se teologové stále větší měrou pokoušejí vymezit přesněji počet svátostí; společný je těmto pokusům pouze důraz na křest a eucharistii, jinak nacházíme široký výběr z různých projevů života církve. Teoretické vyjasnění pojmu *svátosti (vnějšího znamení, které na základě ustanovení Kristem představuje a obsahuje milost)* v rané scholastice vede od poloviny 12. století k zúžení výrazu na jeho dnešní užívání a k systematizaci vybraných znamení na počet sedmi.

Místo svátostí v životě církve V Kristu Ježíši byla Boží vláda na zemi plně uskutečněna, protože se Ježíš plně a bezvýhradně vydal Bohu. Tato blízkost Boží vlády byla postižitelná ve slově Ježíšova zvěstování, ale i v jiných „znameních“, v jeho ostatním jednání (zázraky) a v celém jeho bytí, v němž se nepostižitelný Bůh stává viditelným (obraz, symbol). Prapůvodní svátostí byl tedy Kristus. To co se uskutečnilo v Kristu, zůstává po Velikonocích přítomno v církevní obci, shromážděné ve víře a naplněné živým Duchem Ježíše Krista, Duchem svatým; církev je „svátostí“, protože zůstává přítomno Boží „vtělení“. Když církev zvěstuje, zvěstuje jeho slovo, když shromažďuje k bohoslužbám, ví o jeho přítomnosti a vnímá jeho jednání. Proto přináší toto jednání tomu, kdo je s vírou přijme, jistou spásu, nikoli kvůli víře a připravenosti těch, kdo znamení realizují (udělují a přijímají; ex opere operantis), ale protože v něm neviditelně jedná Kristus a zůstává věrný svému zaslíbení (ex opere operato tj. Christi).

Jednotlivá znamení spásy přitom mají své místo v určité hierarchii: *Nejintenzivnějším uskutečněním života církve je eucharistie, jež je středem a centrem všech svátostí v užším i širším smyslu, nejintenzivnější Pánovou přítomností v jeho církevní obci.*

Přístup k této obci spásy získává člověk křtem (spolu s bířmováním); když (těžkým) hříchem ztratil živé spojení s církví, nalezne opětovné smíření svátostí smíření; v těžké nemoci jej pozvedá pomazání nemocných, Zvláštní úkoly, nutné pro celek církevní obce, „ordo“ (svěcení kněžstva) a manželství, mají na základě svátostí církve rovněž svátostnou podobu. ...

Struktura svátostí Uvedené bohoslužebné úkony, jimiž je od vrcholného středověku vyhrazeno označení „svátostí“ a kterých se (z hlediska věci dosti libovolně) počítá sedm, jsou znameními a symboly v prostoru církve. Koná-li se úkon v poslušnosti vůči pověření Kristovu, pak v nich působí sám Pán; vtahuje věřícího příjemce do proudu svého života, do poslušné

odevzdanosti Otcí až po smrt a z ní darované vzkříšení k neporušenému životu, stručně řečeno: k mystériu Velikonoc.

Znamení přitom signalizuje nejen, kde se dá toto působení nalézt; znamení je naopak samo sice ještě nedokonalou, ale již počínající „podobou“ spásy na konci času. Znamení stejně jako slovo vyžaduje přijetí s vírou. Bůh sice zaslíbení neodmítá, nechce-li je člověk přijmout; svátost nepůsobí mocí víry, její přijetí s vírou však je předpokladem toho, aby v přijímajícím působila spasitelně. Proto se svátost nikdy neuděluje jako němé znamení; zvěstující slovo je nutnou součástí jejího slavení. Slovo také musí být srozumitelné; proto se v oblasti rituálu odedávna relativně velkoryse připouštěl mateřský jazyk. ...

Znamení má nadto mluvit i svým prováděním, zřetelností, s níž je lze postihnout a poznat; tím, jak se dělá, musí živě a smyslově vnímatelně rozvíjet označovanou skutečnost, činit ji uchopitelnou a pochopitelnou, žít vírou.

Burger, R.: Liturgický slovník. Praha, Vyšehrad 2008. S. 477-479.

29. září – sv. Michael, Gabriel a Rafael

Archanděl Michael

Michael, jeden ze tří andělů stojících před trůnem Božím je ve Zjevení svatého Jana líčen jako velitel vítězných nebeských vojsk v bitvě proti Satanovi a jeho silám. Bůh ho poslal, aby vypudil Lucifera, který vedl vzpouru mezi anděly. Michael je zpravidla ztotožňován s „andělem Páně“ Starého zákona, který byl ochráncem Izraele.

Michael je také andělem, který přijímá duše zesnulých a váží je. Pro tuto činnost se stal patronem obchodníků s potravinami a zaměstnanců obchodních středisek.

*Botticini, Francesco (1446 - 1497): Tři archandělé s Tobiášem
(Galerie Uffizi, Florencie)*

Mnohokrát se lidem zjevil, poprvé v pátém století na Monte Garganu v Itálii. Zjevení, ke kterému došlo v osmém století, zavedlo podnět k založení opatství Mont-Saint-Michel v Normandii.

patron: bitev, bezpečnostních sil, výsadkářů, rentgenologů a odborníků na radioterapii, obchodníků s potravinami, umírajících
atributy: váhy, drak, meč.

Archanděl Gabriel

Archanděl Gabriel se v Bibli objevuje celkem čtyřikrát, pokaždé v úloze Božího posla, proto se také stal patronem diplomatů, kteří jsou právě tak jako on nositeli poselství.

Ve starém zákoně vysvětluje Danielovo vidění a také prorokovi oznamuje, kdy k němu přijde Mesiáš. V Novém zákoně

Zachariášovi předpovídá, že se mu narodí jeho syn Jan Křtitel. Gabrielovou hlavní úlohou však bylo to, že ho Bůh vyslal k Marii: „... počneš ve svém lůně a přivedeš na svět syna a dáš mu jméno Ježíš.”

patron: diplomatů, telekomunikací, televize, rozhlasu, pošt, filatelistů

atributy: kopí, štít, lilie

Archanděl Rafael

Svatý Rafael, ukazatel Boží lásky, poráží ducha nečistoty, nestoudnosti a požívačnosti. Pomáhá nám, abychom pod dohledem Neposkvrněné a s její pomocí se stali čistí na těle i na duši a poráželi hřích smilství. Svátý Rafael je andělem lásky, posily, zdraví a správné volby. Svátý Rafael nám pomáhá rozeznat pravou lásku od lásky prchavé. Jemu a jeho andělům je svěřena svátost Ducha Svatého – biřmování. Jako strážce biřmování a sluha Ducha Svatého odívá nás šatem planoucí lásky.

Archanděl Rafael provázal mladého Tobiáše na jeho cestě. Je patronem cestujících, uprchlíků, lékařů, mládeže, snoubenců a kněží. Vyprošuje milost moudrosti, intelektu, rady, síly, zbožnosti a svaté bázně Boží.

Máme ho vzývat při důležitém rozhodování, na cestách, před operací, proti závadným pokrmům a lékům a proti každému nedostatku lásky.

*Svatý Rafaeli, archanděle,
přijď a provázej nás svou pomocí.
Rozmnož v nás svou sílu a svou lásku.
Dej, ať láska k Bohu a k Neposkvrněné
vítězí v našich srdcích
proti nenávisti a nečistotě světa.*

Výuka náboženství ve školním roce 2019 - 2020

Lenka Bakalová

ZŠ Františka kardinála Tomáška	čtvrtek 13.00
ZŠ Butovice	čtvrtek 14.15
ZŠ Sjednocení	čtvrtek 15.15

Pro upřesnění pozice nepovinných předmětů na škole, jakým je náboženství:

1. žáci, kteří jsou do tohoto předmětu přihlášení, mají povinnost jej navštěvovat pravidelně jako povinný předmět,
2. nepřítomnost dítěte na vyučování musí být omluvena (nejlépe písemně rodiči před vyučováním).

Přihlášky do náboženství jsou k vyzvednutí ve Studénce u pana faráře a v Butovicích u Lenky Bakalové.

Kostelík

**zpravodaj pro vnitřní potřebu farností Studénka a Butovice
září 2019**